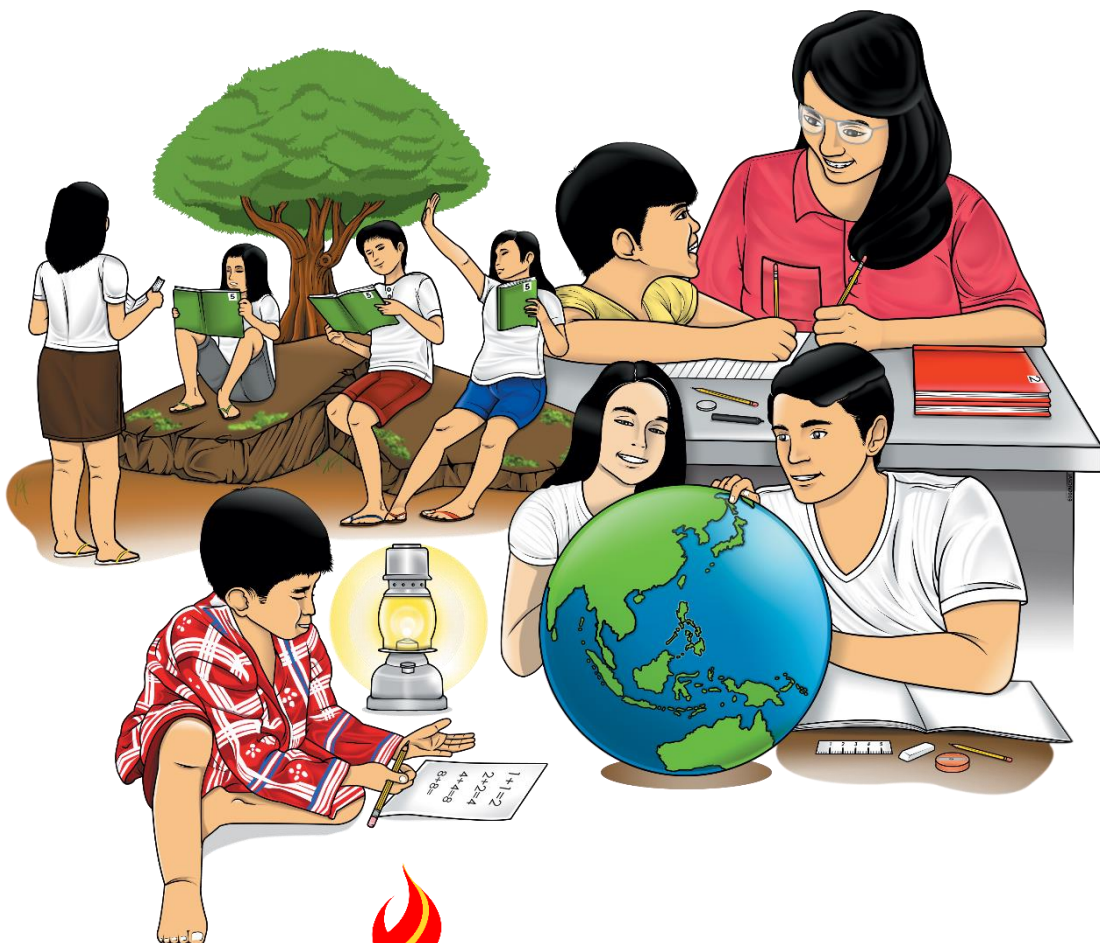

10

Edukasyon sa Pagpapakatao

Unang Markahan – Modyul 5: Pagtatama ng Maling Pasya

Edukasyon sa Pagpapakatao 10
Alternative Delivery Mode
Unang Markahan-Modul 5: Pagtatama ng Maling Pasya
First Edition, 2020

Isinasaad sa Batas Republika 8293, Seksiyon 176 na: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa anomang akda ang Pamahalaan ng Pilipinas. Gayonpaman, kailangan muna ang pahintulot ng ahensiya o tanggapan ng pamahalaan na naghanda ng akda kung ito ay pagkakakitaan. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang pagtakda ng kaukulang bayad.

Ang mga akda (kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o brand name, tatak o trademark, palabas sa telebisyon, pelikula, atbp.) na ginamit sa modul na ito ay nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsumikapang matunton ang mga ito upang makuha ang pahintulot sa paggamit ng materyales. Hindi inaangkin ng mga tagapaglathala at mga may-akda ang karapatang-aring iyon. Ang anomang gamit maliban sa modul na ito ay kinakailangan ng pahintulot mula sa mga orihinal na may-akda ng mga ito.

Walang anomang parte ng materyales na ito ang maaaring kopyahin o ilimbag sa anomang paraan nang walang pahintulot sa Kagawaran.

Inilathala ng Kagawaran ng Edukasyon
Kalihim: **Leonor Magtolis Briones**
Pangalawang Kalihim: **Diosdado M. San Antonio**

Bumuo sa Pagsusulat ng Modul

Manunulat: Winnie Freda D. Domerez

Editor: Annie Rose B. Cayasen - Regional EPS - EsP

Tagasuri: Erlinda C. Quino-an, Ed.D. – Division EPS - EsP

Tagaguhit:

Tagalapat:

Tagapamahala: May B. Eclar, Ph.D. CESO V – Regional Director

Carmel F. Meris – Chief Education Supervisor CLMD

Ethielyn Taqued - Regional EPS - LRMDS

Edgar Madlaing – Regional EPS – AP/ADM Focal Person

Rizalyn A. Guznian, Ed.D. – Chief Education Supervisor CID

Sonia D. Dupagan, Ed.D. – Division EPS LRMDS

Vicenta C. Danigos – Principal I

Inilimbag sa Pilipinas ng _____

Kagawaran ng Edukasyon - Rehiyong Pampangasiwaan ng Cordillera

Office Address: Wangal, La Trinidad, Benguet

Telefax: (074) – 422 - 4074

E-mail Address: car@deped.gov.ph

10

EDUKASYON SA PAGPAPAKATAO

**Unang Markahan – Modyul 5
Pagtatama ng Maling Pasya**

Paunang Salita

Para sa tagapagdaloy:

Malugod na pagtanggap sa asignaturang Edukasyon sa Pagpapakatao 10 ng Alternative Delivery Mode (ADM) Modyul para sa araling Pagtatama ng maling pasya!

Ang modyul na ito ay pinagtulungang dinisenyo, nilinang at sinuri ng mga edukador mula sa pambuliko at pampribadong institusyon upang gabayan ka, ang gurong tagapagdaloy upang matulungang makamit ng mag-aaral ang pamantayang itinakda ng Kurikulum ng K to12 habang kanilang pinanagumpayan ang pansarili, panlipunan at pang-ekonomikong hamon sa pag-aaral.

Ang tulong-aral na ito ay umaasang makauugnay ang mag-aaral sa mapatnubay at malayang pagkatuto na mga gawain ayon sa kanilang kakayahan, bilis at oras. Naglalayon din itong matulungan ang mag-aaral upang makamit ang mga kasanayang pan-21 siglo habang isinasaalang-alang ang kanilang mga pangangailangan at kalagayan.

Bilang karagdagan sa materyal ng pangunahing teksto, makikita ninyo ang kahong ito sa pinakakatawan ng modyul:

Mga Tala para sa Guro

Ito'y naglalaman ng mga paalala, panulong o estratehiyang magagamit sa paggabay sa mag-aaral.

Bilang tagapagdaloy, inaasahang bibigyan mo ng paunang kaalaman ang mag-aaral kung paano gamitin ang modyul na ito. Kinakailangan ding subaybayan at itala ang pag-unlad nila habang hinahayaan silang pamahalaan ang kanilang sariling pagkatuto. Bukod dito, inaasahan mula sa iyo na higit pang hikayatin at gabayan ang mag-aaral habang isinasagawa ang mga gawaing nakapaloob sa modyul.

Para sa mag-aaral:

Malugod na pagtanggap sa Edukasyon sa Pagpapakatao 10 ng Alternative Delivery Mode (ADM) Modyul ukol sa Pagtatama ng Maling Pasya!

Ang kamay ay madalas gamiting simbolo ng kakayahan, aksyon at layunin. Sa pamamagitan ng ating mga kamay tayo ay maaaring matuto, lumikha, at magsakatuparan ng gawain. Ang kamay sa tulong-aral na ito ay sumisimbolo na ikaw, bilang isang mag-aaral, ay may angking kakayahang matutuhan ang mga kaugnay na kompetensi at kasanayan. Ang iyong pang-akademikong tagumpay ay nakasalalay sa iyong sarili o sa iyong mga kamay.

Alamin

Ang modyul na ito ay isinulat para matugunan ang iba't ibang paraan ng pagkatuto ng bawat mag-aaral. Hangad ng modyul na ito na maunawaan mong lubos ang kahalagahan ng pagtukoy sa mga angkop ng kilos para maitama ang maling pasya na inyong nagawa. Ang saklaw ng araling napapaloob sa modyul na ito ay maaring makatulong sa mga sitwasyong maaaring harapin ng mag-aaral kinabukasan. Kinikilala sa bawat sitwasyong ginamit ang iba't-ibang kultura ng bawat mag-aaral na gagamit nito. Ang bawat aralin ay isinaayos ayon sa katangitanging paraan sa pagkatuto ng bata. Subalit ang mga aralin ay maaring sagutin ayon sa ayos nito sa gamit na sangguniang aklat.

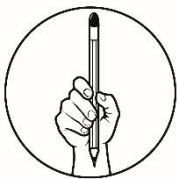
Pagkatapos mong isagawa ang mga gawain sa modyul na ito, inaasahang maipamamalas mo ang sumusunod:

1. Nakagagawa ng angkop na kilos upang itama ang mga maling pasyang ginawa. (EsP10MP 2.4)

Aralin

1

PAGTATAMA SA NAGAWANG MALING PASYA

Subukin

Panuto: Piliin ang tamang pasya sa bawat sitwasyon. Isulat ang titik ng tamang sagot sa iyong sagutang papel.

1. Sa paghahanap ni Pedro ng mapapasukan na paaralan, naghanap siya ng masmalapit sa kanilang tinitirhan para makatipid ng pamasah. Gusto niyang maglakad na lamang dahil tatlo na silang magkakapatid na mag-aaral at halos hindi magkasya ang araw-araw na kita ng kanyang mga magulang. Aling salik ng pagpapasya ang isinaalang-alang niya sa paghahanap ng paaralan?
 - a. Mga payo o Gabay
 - b. Impormasyon
 - c. Pagkakataon
 - d. Sitwasyon

2. Nalaman ni Pedro na ang hinihiling na marka para matanggap sa Senior High STEM track ay 85% pataas kaya bumuo siya ng pasya na pagbubutihin niya ang pag-aaral sa buong taon niya sa grade 10. Aling salik ng pagpapasya ang nakatulong sa kanyang pagpapasyang mag-aral ng maigi?
 - a. Pagkakataon
 - b. Sitwasyon
 - c. Mga payo o Gabay
 - d. Impormasyon

3. Ang pag-aaral ay maituturing na mahabang paglalakbay sa buhay. Aling salik ng pagpapasya ang makakatulong sa atin para maiwasan ang lubhang pagsisisi sa bandang huli?
 - a. Impormasyon sa mga pagsubok na maaring kakaharapin
 - b. Sitwasyon ng paaralan
 - c. Mga payo o gabay ng ating mga magulang
 - d. Pagkakataong makapag-aral sa lungsod

4. Ang pakikinig sa mga isinasagawang “Information Education Campaign” ay isang paraan para makabuo ng pasya kung aling Senior High Track ang paghahandaan.
 - a. Tama dahil sa mga impormasyon naksalalay ang ating pasya.
 - b. Tama dahil makakatulong ito para maliwanagan ang bawat mag-aaral kung ano ang kanilang dapat ihanda.
 - c. Walang kinalaman ang EIC sa pagpapasya ng kursong nais kunin.
 - d. Hindi ito kailangan dahil hindi naman makakatulong para mabawasan ang gastusin.

5. May nabasang patimpalak sa pagsulat ng sanaysay hinggil sa pangangalaga ng kalikasan si Pilar. Pinag-isipan niyang mabuti kung sasali siya dahil ang mananalayo ay magkakaroon ng gantimpalang maglakbay sa mga bansang kasapi sa ASEAN. Kung sakaling siya ay sasali, aling salik ng pagpapasya ang nagbigay ng lakas-loob para sumali sa patimpalak?
 - a. Ang taglay na talino ni Pilar
 - b. Ang impormasyon na nabasa
 - c. Ang sitwasyon sa mga bansang kasapi sa ASEAN
 - d. Ang pagkakataong malibot ang mga bansang kasapi sa ASEAN

6. Bago sumali sa paligsahan sa pag-akyat ng bundok, inalam muna ni Pedro ang katangian ng kanyang aakyating bundok. Nalaman niya na ito ay isang “rain forest” kung saan may mga linta sa daraanan niya. Nagpasya siyang magbaon ng “anti leech sock” para hindi siya makagat ng mga linta. Alin ang nakatulong sa kanyang pagpapasya?
 - a. Ang sitwasyon ng bundok na kanyang aakyatin.
 - b. Ang impormasyong nabasa niya tungkol sa mga linta.
 - c. Ang mga payo ng mga bihasang umaakyat sa mga rainforest.
 - d. Ang una at pangalawang salik

7. Naitala ni Pedro ang mga nasaliksik niyang dapat dalhin sa pag-akyat ng bundok. Alin kaya ang sumunod na hakbang na isinagawa niya?
- Pagpili ng pasya
 - Paghahanda ng mga alternatibong dadalhin
 - Pagninilay-nilay kung siya ba ay aakyat.
 - Pagpili ng mahahalang kailangan sa pag-akyat
8. Ang pagtatala ni Pedro ng kanyang mga nasaliksik ay ginamit niyang _____ sa pagsusuri para makabuo ng malinaw na tunguhin at matagumpay na paglalakbay.
- Payo
 - gabay
 - ilaw
 - wala sa nabanggit
9. Bago pumasok si Pilar sa paaralan bilang grade 10, matiyaga niyang sinusuri ang pagkakasunud-sunod ng kanyang mga asignatura. Ito rin ang ginamit niyang batayan sa paggawa ng kanyang takdang aralin para wala siyang makaligtaan. Aling salik ang lalong nakatulong sa kanyang pagpapasya?
- Impormasyon mula sa talaan ng kanyang araw-araw na asignatura.
 - Mga payo ng kanyang mga magulang at guro.
 - Ang sitwasyon na kanyang hinaharap.
 - Ang pagkakataon o oras na maari niyang gamitin sa bawat asignatura.
10. Pagkapili ni Pedro ng mga kinakailangan sa paglalakbay, napahinto at sinusuri ang bawat bagay na dadalhin niya sa paglalakbay. Tinimbang at nagtanong kung sapat ang kanyang dadalhin. Aling kilos ang isinasagawa ni Pedro?
- Pagsusuri ng bigat ng dadalhin
 - Pagninilay-nilay
 - Pagtimbang gamit ang timbangan
 - Lahat ng nabanggit
11. Nagpasya si Maria na sapat na ang makakuha ng pasadong marka. Subalit nabanggit ng kanilang guro minsan na mahalagang makakuha ng mataas na marka kung nais ng isang mag-aaral na kumuha ng kursong pagiging nars sa kolehiyo. Aling salik ang nakaligtaan ni Maria sa pagbuo ng kanyang pasya na sapat na ang pasadong marka?
- Gabay ng magulang
 - Sapat na impormasyon
 - Kaalaman sa sitwasyon
 - Lahat ng nabanggit
12. Matiyagang nakikinig at binabalangkas ni Pedro sa kanyang kuwaderno ang mga paliwanag ng kanyang mga guro sa bawat aralin araw-araw. Batid niya na hindi kaya ng kanyang mga magulang na bumili ng smartphone. Aling salik ng pagpapasya ang lalong nakatulong sa pagbuo ng ganoong pasya?
- Mga Gabay o pangaral ng mga magulang.
 - Impormasyon tungkol sa kalagayan ng kanyang pamilya.
 - Sitwasyong kinakaharap ng kanyang pamilya.
 - Lahat ng nabanggit

13. Araw-araw na nadaraan ni Maria at Pedro ang mga kalat sa daan papunta sa kanilang paaralan. Nagpasya silang bumubo ng Youth for Environment organization sa kanilang paaralan para magsagawa ng paglilinis bawat linggo. Aling salik ang nag-udyok sa kanila para makabuo ng ganoong pasya?
- a. Gabay ng mga guro c. Sitwasyong nakikita
b. Impormasyon nakakalap d. Pagkakataong tumulong
14. Ang apat na salik ng pagpapasya ay mahalaga sa pagbuo ng pansarili, pampamilya o panlipunang pagpapasya.
- a. siguro b. depende c. tama d. hindi
15. Ang pagsaalang-alang ng mga salik ng pagpapasya ay mabisang paraan ng pag-iwas sa mga maling pasya.
- a. Hindi b. Depende c. Siguro d. Tama

Ang Modyul na ito ay nabuo para matutong bumuo ng pasya ang mag-aaral ayon sa kanyang kakayahan.

Ang mga Gawain ay sadyang nangangailangan ng harapang pagwawasto ng guro o kaya ay magulang pagkatapos na nasagot ng mag-aaral para maipaliwanag sa kanya ang kahalagahan ng pagpapasya at pagwawasto ng anumang maling pasya.

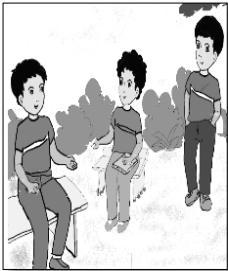

Mahalagang Katanungan: May ikinilos ka na bang pinagsisisihan mo dulot ng maling pasya? Paano mo ito naitama o nabigyang linaw?

Balikan

Panuto: Lagyan ito ng **tsek (✓)** sa kahon kung ang kilos na nakasaad ay nagpapakita ng wastong pasya. Lagyan ng **ekis (X)** kung hindi. Punan ng angkop na salita ang bawat patlang para mabuo ang pasyang bunga ng masusing pag-aaral.

<p>1</p> <p>Pagkakalat sa daan</p>	<p>☐</p> <p>Ang pagbuo ng proyektong makakatulong para mapanatili ang kalinisan sa paligid ay isang halimbawa ng _____ para makatulong sa _____.</p>
<p>2</p> <p>Paggamit ng reusable na bayong tuwing namimili</p>	<p>☐</p> <p>Ang paggamit ng reusable na bayong ay isa sa mga _____ ng pasyang nabuo mula sa mga _____ nakalap na ang mga plastics ay naiipon sa karagatan na siyang pumapatay ng mga yamang tubig at siya ring dahilan ng acid rain.</p>
<p>3</p> <p>Pagkukumpuni ng mga sirang gamit para muling gamitin</p>	<p>☐</p> <p>Ang pagkukumpuni ng mga sirang gamit ay isang _____ na tumutugon sa pasyang may pagsaalang-alang sa mga _____ pangkalikasan, mga mabuti, malalim, kritikal at pagkamalikhaing pag-iisip.</p>

<p>4</p> <p>Pakikipagpalitan ng kaisipan sa kapwa</p>	<p>☐</p> <p>Ang pakikipagpalitan ng kaisipan sa kapwa ay isang paraan ng pangangalap ng mahahalagang _____ o _____ para lalong luminaw ang isasagawang pagpapasya</p>
<p>5</p> <p>Pagsangguni sa titser kung may hindi naunawaan sa aralin.</p>	<p>☐</p> <p>Ang _____ sa guro o nakatatanda ay isang matalino at maingat na hakbang sa pagbuo ng pasya dahil sa mga payo o gabay na kanilang ibibigay. Ito’y isang _____ sa buhay ng mga kabataan na kailanma’y hindi dapat isinasantabi.</p>

Lahat na larawan sa pahinang ito ay orihinal na guhit ni Charito N. Binwag, DepEd Cordillera Administrative Region. Multimedia Learning Resource Illustrator 2019.

Tuklasin

GAWAIN 1: Subukan mong Magpasya!

Panuto: Lagyan ng bilang 1,2,3, at 4 ang unang hanay ayon sa pagkasunod-sunod na napili mong *track* na kukunin pagtuntong mo sa *Senior High School* sa sa ikatlong hanay ay isulat mo ang iyong mga dahilan.

Ilang buwan na lang at magtatapos ka na sa huling antas ng Junior High School. Handa ka na bang magpasya? Mula sa mga Senior High Tracks, Alin ang iyong pipiliin?

Bilang	<i>Track</i> sa <i>Senior High</i>	Dahilan
	Academic Track	
	Technical-Vocational-Livelihood	
	Sports Track	
	Arts and Design Track	

GAWAIN 2: Pagmumuni-muni:

Panuto: Punan ang mga patlang ng tamang salita ayon sa tamang pagdedesisyon.

Bakit mahalagang bumuo ka ng pasya. Ang pasyang nabuo ko ang magiging 1) _____ ko upang magkaroon ng 2) _____ na 3) _____ sa buhay.

Suriin:

Ang **pagpapasya** ay ang pagpipili ng aksyon, kilos na gagawin o tugon ayon sa kinakaharap na sitwasyon. Maaring tama o mali ang pasya ng isang tao.

Ayon kay Wikipedia ang mga pagpapasya o pag-pili na isinasagawa sa mental na paraan ay nagbubunga ng isang galaw o aksiyon o kaya isang napiling opinyon.

Karaniwang hinahangad ng bawat nilalang ang tamang pasya. Kaya't ang pagpapasya ay ginagamitan ng malalim at malawak na pag-iisip upang makabuo ng angkop at tamang pasya ang isang tao.

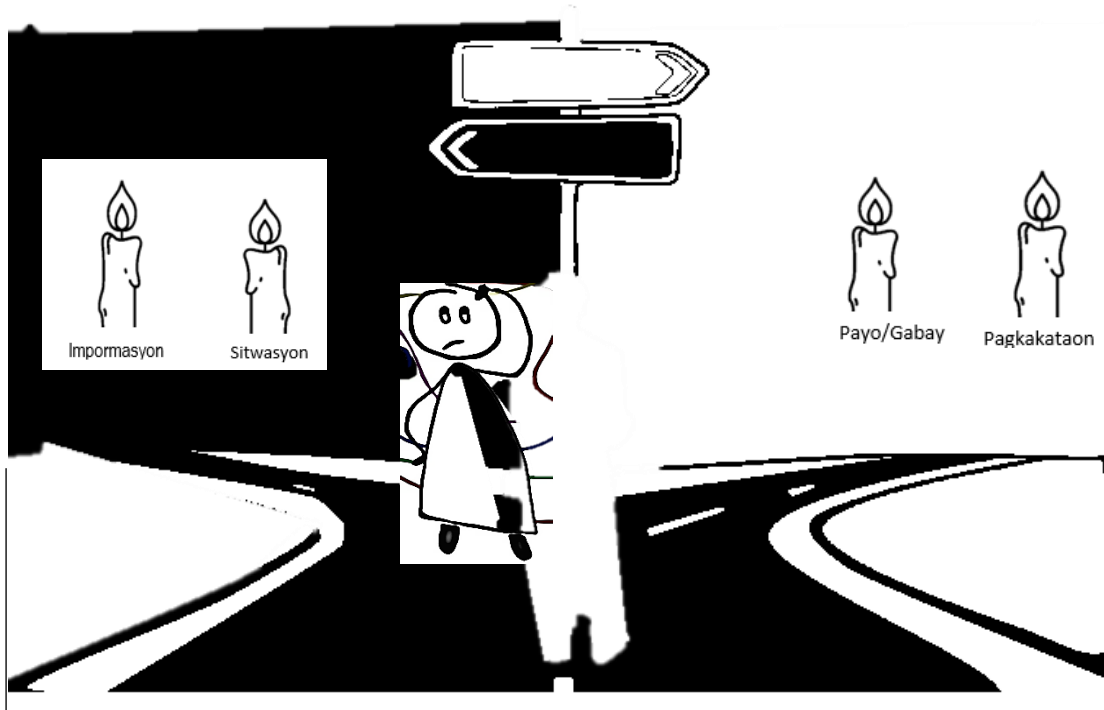
Bawat isa sa atin ay araw-araw na bumubuo ng pasya. Mula sa mga karaniwan hanggang sa masalimuot na pagpapasya. Ang pagbuo ng pasya ay maaring tama o kaya naman ay nangangailangan ng pagtatama.

Pagyamanin

GAWAIN 3: Mahabang Paglalakbay!

Panuto: Kung ikaw ay papayagang mamili ng apat na kandila bago maglakbay, alin sa mga kandila ang una mong pupulutin bago mamili ng babaybaying daan?

Napiling kandila

Napili ko ito dahil.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

- _____
- _____
- _____
- _____

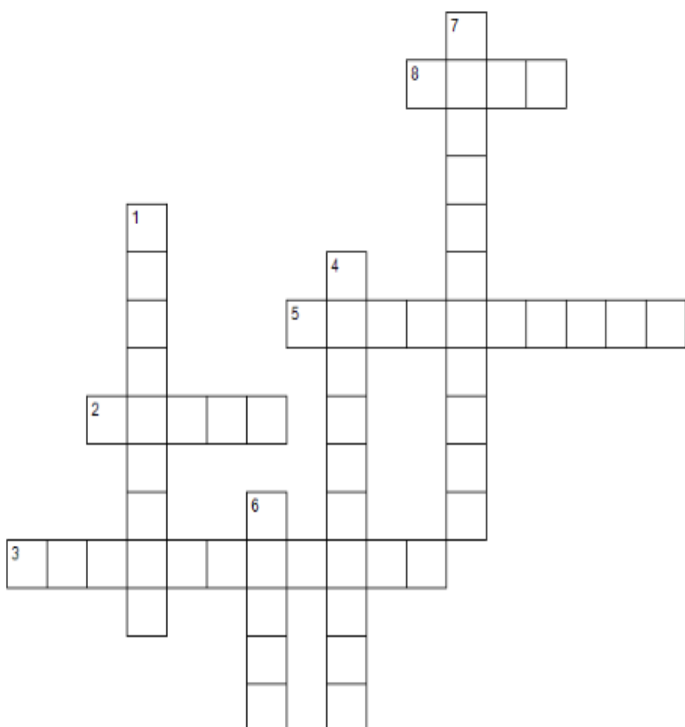
GAWAIN 4: Salik sa pagbuo ng makabuluhang pasya

Panuto: Hanap-salita. Guhitan ang mga salitang lubos na kailangan sa pagbuo ng pasya.

A	S	L	P	H	G	E	L	Y	R	A	E	B	U	K
R	K	I	Q	Z	X	H	A	H	K	U	G	Y	Z	L
U	P	O	U	L	T	Q	V	S	D	O	D	H	N	S
T	S	B	Y	N	S	I	T	W	A	S	Y	O	N	P
L	A	O	K	V	A	R	K	C	A	L	Y	X	F	T
U	T	Q	L	C	I	W	Z	G	X	S	H	Z	A	I
K	P	A	G	K	A	K	A	T	A	O	N	L	X	V
J	X	D	C	Y	W	Y	Q	M	W	S	I	P	S	F
W	L	M	X	N	I	L	R	G	E	N	E	R	J	Y
O	R	I	O	T	S	O	C	S	O	Z	K	L	C	L
X	J	L	G	I	P	F	E	V	W	N	V	W	P	Y
L	B	M	P	M	W	L	X	P	G	L	O	X	A	K
C	R	A	I	J	I	A	J	F	J	D	Z	B	Y	I
P	G	V	U	A	B	M	E	D	E	C	A	X	O	R
Y	H	F	L	T	V	W	Y	M	R	G	M	N	D	Z

GAWAIN 5: Crossword Puzzle.

Panuto: Sagutan sa kahon na may bilang ang tinutukoy ng bawat paglalarawan.

Across:

- 2. mga pagpapahalaga, panuntunan o patakaran
- 3. mahahalagang kaalaman na nakasulat o napapanood
- 5. Pagpili ng gabay o tunguhin sa buhay
- 8. mga pangaral ng mga magulang o nakatatanda

Down:

- 1. Kalagayan o pangyayari nakakaapekto ng pasya
- 4. mga kaganapan
- 6. kilos na ginagamitan ng malawak na pag-iisip
- 7. panahon kung kailan maaring isagawa ang kilos

Gawain 6: Tama O Mali

Panuto: Basahin at unawain ang mga sumusunod na pahayag. Pag-isipan kung ito ay tama o mali. Isulat ang sagot sa patlang bago ang bilang.

- _____ 1) Ang pagbuo ng proyektong makakatulong para mapanatili ang kalinisan sa paligid ay isang halimbawa ng pagkakataon para makatulong sa lipunan.
- _____ 2) Ang paggamit ng reusable na bayong ay isa sa mga bunga ng pasyang nabuo mula sa mga impormasyong nakalap na ang mga plastics ay naiipon sa karagatan na siyang pumapatay ng mga yamang tubig at siya ring dahilan ng acid rain tuwing ito'y sinusunog.
- _____ 3) Ang pagkukumpuni ng mga sirang gamit ay isang sitwasyon na tumutugon sa pasyang may pagsaalang-alang sa mga batas na nangangalaga sa kalikasan.
- _____ 4) Ang pakikipagpalitan ng kaisipan sa kapwa ay isang paraan ng isang masusing paghahanap ng mahahalagang payo o gabay para lalong luminaw ang isasagawang plano.
- _____ 5) Ang pangsangguni sa guro o nakatatanda ay isang matalino at maingat na hakbang sa pagbuo ng pasya dahil sa mga payo o gabay na kanilang ibibigay.

GAWAIN 7: Pagtapat-tapatin.

Panuto: Gumamit ng letra para itugma ang salitang nasa hanay B sa mga paliwanag na nasa hanay A.

HANAY A	HANAY B
_____ 1. Tinutukoy nito ang pagpili ng mga kilos o bagay para sa matagumpay na pakikibaka sa buhay	A. Pagpapasya
_____ 2. Aling kilos ang ginagamitan ng malalim at malawak na pag-iisip.	B. Pasya
_____ 3. Aling salik ng pagpapasya ang pagbibigay ng ating mga magulang o nakatatanda ng mga pangaral.	C. Payo
_____ 4. Kabilang dito ang mga pagpapahalaga, panuntunan o patakaran na makakatulong sa pagpapasya.	D. Gabay
_____ 5. Alin ang maingat na sinusuri bago magpasya?	E. Impormasyon at Sitwasyon
	F. Pangyayari

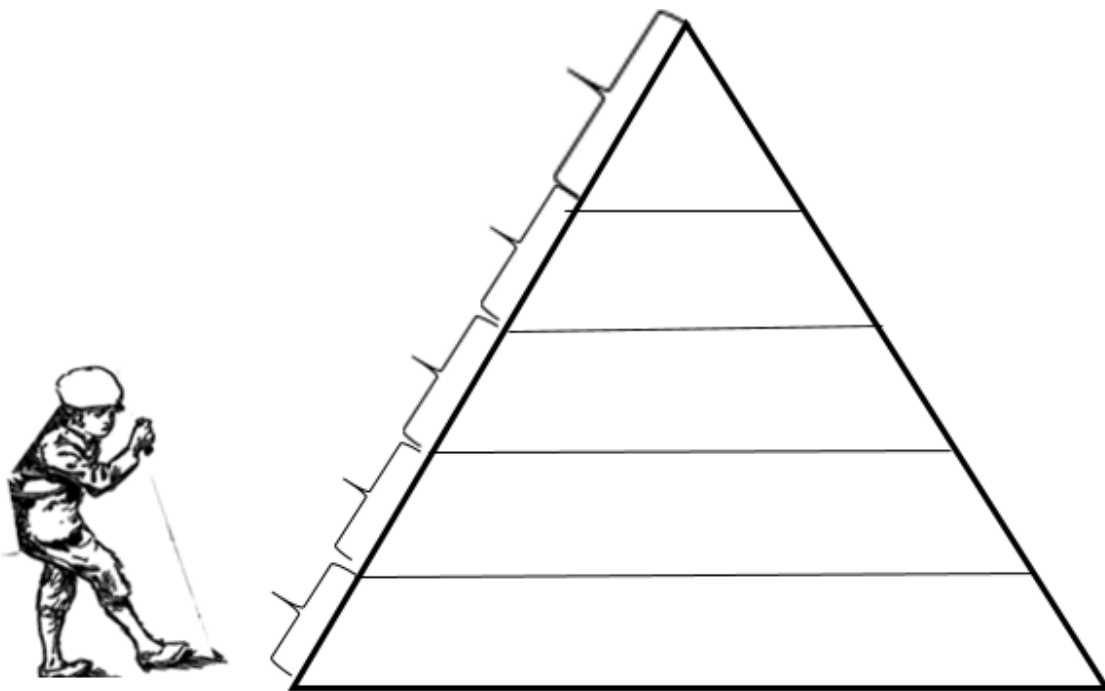
Isaisip

Madalas tayong nahaharap sa pagbuo ng mga pasya. Tandaan natin na bawat pasya ay nakakaapekto ng ating mga ikinikilos

“Ang ating buhay ay ang kabuuan ng ating mga ginagawa at pinagpapasyahan.

GAWAIN 8

Panuto: Si Pedro ay binigyan ng dalawampung apat na oras para akyatin ang bundok na may hugis na ganito. Kung ikaw ang tatanungin, anu-ano ang mga pipiliin mong gawin o dadalhin sa paglakbay? Magtala ng dalawang bagay/kilos na inyong napili sa bawat palapag.

GAWAIN 9: Pagninilay-nilay:

Panuto: Alin sa mga sumusunod ang nagamit mo sa pagpili ng inyong kakailanganin sa pag akyat. Ayusin ito sa pamamagitan ng paglagay ng bilang sa bilog ayon sa pagkakasunud-sunod ng iyong paggamit.

Paghanda ng mga alternatibong pasya

Pagsagawa ng mga napiling kilos o pasya

- Pagninilay-nilay
- Pagsaliksik ng mga kailangan o nais dalhin
- Pagpili nga mga kakailanganin sa paglalakbay
- Pagtimbang ng resulta o bunga ng pagpili

Isagawa!

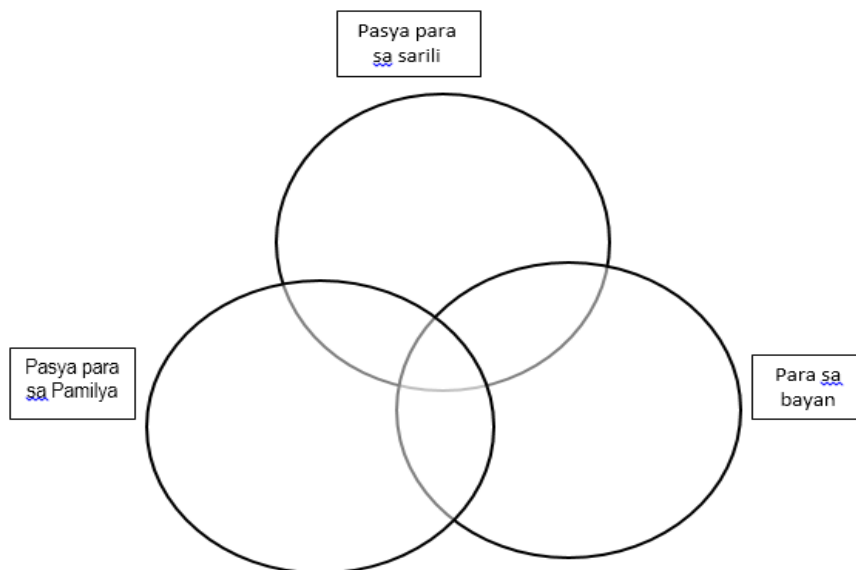
GAWAIN 10: Pagtukoy ng pagpapasya

Panuto: Gamitin ang **Venn Diagram** para matukoy karaniwang gamit sa lahat ng pagpapasya. Isulat sa bawat bilog ang letrang tumutukoy sa salik na nagagamit sa pagbuo ng pasya. Hanapin ang karaniwang salik na maaring isaalang-alang sa pagbuo ng pasya para sa sarili, pamilya o bayan.

- A) May nagawa ka na bang pasya na labis mong pinagsisihan? Kung wala pa. Alin sa mga sumusunod na salik ng pagpapasya ang maayos mong pag-aaralan bago bumuo ng pasya para makamit ang iyong minimithi para sa iyong sarili, pamilya at bayan?

Mga Salik ng pagpapasya:

- A- Impormasyon
- B- Sitwasyon
- C- Gabay/payo o panuntunan
- D- Pagkakataon

GAWAIN 11

PANUTO: Lagyan ng angkop na salita ang mga patlang para mabuo ang mahahalagang kaisipan hinggil sa pagpapasya.

Ang bawat pangyayari sa buhay ng tao ay bunga ng kanyang
1) _____ mula sa maingat na pagsusuri ng mga
2-3) _____ at _____ habang
isinaalang-alang ang mga 4) _____ ng ating mga
magulang o lipunang ginagalawan hanggang sa pagpapatupad ng pasya
sa tamang 5) _____.

Tayahin!

Panuto: Piliin ang tamang pasya sa bawat sitwasyon. Isulat ang titik ng tamang sagot sa iyong sagutang papel.

1. Nalaman ni Pedro na ang hinihiling na marka para matanggap sa Senior High STEM track ay 85% pataas kaya bumuo siya ng pasya na pagbubutihin niya ang pag-aaral sa buong taon. Aling salik ng pagpapasya ang nakatulong sa kanyang pagpapasyang mag-aral ng maigi?
 - a. Mga payo o Gabay
 - b. Impormasyon
 - c. Sitwasyon
 - d. Pagkakataon
2. Sa paghahanap ni Pedro ng mapapasukan na paaralan, naghanap siya ng masmalapit sa kanilang tinitirhan para makatipid siya sa pamasaha. Gusto niyang maglakad na lamang dahil tatlo na silang magkakapatid na mag-aaral at halos hindi magkasya ang araw-araw na kita ng kanyang mga magulang. Aling salik ng pagpapasya ang isinaalang-alang niya sa paghahanap ng paaralan?
 - a. Mga payo o Gabay
 - b. Impormasyon
 - c. Sitwasyon
 - d. Pagkakataon
3. Ang pakikinig sa mga isinasagawang “Information Education Campaign” ay isang paraan para makabuo ng pasya kung aling Senior High Track ang paghahandaan.
 - a. Tama dahil sa mga impormasyon naksalalay ang ating pasya.
 - b. Tama dahil makakatulong ito para maliwanagan ang bawat mag-aaral kung ano ang kanilang dapat paghandaan.
 - c. Walang kinalaman ang EIC sa pagpapasya ng kursong nais kunin.
 - d. Hindi ito kailangan dahil hindi naman makakatulong para mabawasan ang gastusin.

4. Ang pag-aaral ay maituturing na mahabang paglalakbay sa buhay. Alin ang mahalagang salik ang makakatulong sa atin para maiwasan ang lubhang pagsisisi sa bandang huli?
 - a. Impormasyon sa mga pagsubok na maaring kakaharapin
 - b. Sitwasyon ng paaralan
 - c. Mga payo o gabay ng ating mga magulang
 - b. Pagkakataong makapag-aral sa lungsod

5. Bago pumasok si Pilar sa paaralan bilang grade 10, matiyaga niyang sinusuri ang pagkakasunud-sunod ng kanyang mga asignatura. Ito rin ang ginamit niyang batayan sa paggawa ng kanyang takdang aralin para wala siyang makaligtaan. Aling salik ang lalong nakatulong sa kanyang pagpapasya?
 - a. Impormasyon mula sa talaan ng kanyang araw-araw na asignatura.
 - b. Mga payo ng kanyang mga magulang at guro.
 - c. Ang sitwasyon na kanyang hinaharap.
 - d. Ang pagkakataon o oras na maari niyang gamitin sa bawat asignatura.

6. May nabasang paligsahan sa pagsulat ng sanaysay hinggil sa pangangalaga ng kalikasan si Pilar. Pinag-isipan niyang mabuti kung sasali siya dahil ang mananalayo ay magkakaroon ng gantimpalang maglakbay sa mga bansang kasapi sa ASEAN. Kung sakaling siya ay sasali, aling salik ng pagpapasya ang nagbigay ng lakas-loob para sumali sa patimpalak?
 - a. Ang taglay na talino ni Pilar
 - b. Ang impormasyon na nabasa
 - c. Ang sitwasyon sa mga bansang kasapi sa ASEAN
 - d. Ang pagkakataong malibot ang mga bansang kasapi sa ASEAN.

7. Bago sumali sa paligsahan sa pag-akyat ng bundok, inalam muna ni Pedro ang katangian ng kanyang aakyating bundok. Nalaman niya na ito ay isang “rain forest” kung saan may mga linta sa daraanan niya. Nagpasya siyang magbaon ng “anti leech sock” para hindi siya makagat ng mga linta. Alin ang nakatulong sa kanyang pagpapasya?
 - a. Ang sitwasyon ng bundok na kanyang aakyat.
 - b. Ang impormasyong nabasa niya tungkol sa mga linta.
 - c. Ang mga payo ng mga bihasang umaakyat sa mga rainforest.
 - d. Ang una at pangalawang salik

8. Naitala ni Pedro ang mga nasaliksik niyang dapat dalhin sa pag-akyat ng bundok. Alin kaya ang sumunod na hakbang na isinagawa niya?
- Pagpili ng pasya
 - Paghahanda ng mga alternatibong dadalhin
 - Pagninilay-nilay kung siya ba ay aakyat.
 - Pagpili ng mahahalang kailangan sa pag-akyat
9. Ang pagtatala ni Pedro ng kanyang mga nasaliksik ay ginamit niyang _____ sa pagsusuri para makabuo ng malinaw na tunguhin at matagumpay na paglalakbay.
- Payo
 - gabay
 - ilaw
 - wala sa nabanggit
10. Pagkapili ni Pedro ng mga kinakailangan sa paglalakbay, napahinto siya ng saglit. Maingat niyang sinusuri ang bawat bagay na dadalhin niya sa paglalakbay. Tinimbang niya kung mabubuhay niya lahat ang kanyang napiling dadalhin. Natanong din niya kung sapat ang kanyang dalang gamit hanggang sa kanyang pagbaba mula sa bundok. Aling kilos ang isinasagawa ni Pedro?
- Pagninilay-nilay
 - Pagtimbang gamit ang timbangan
 - Pagsusuri ng bigat ng dadalhin
 - Lahat ng nabanggit
11. Nagpasya si Maria na sapat na ang makakuha ng pasadong marka. Ayon sa kanyang pagtatantiya hindi naman kailangang laging mataas ang marka. Subalit nabanggit ng kanilang guro minsan na mahalagang makakuha ng mataas na marka kung nais ng isang mag-aaral na kumuha ng kursong pagiging nars sa kolehiyo. Aling salik ang nakaligtaan ni Maria sa pagbuo ng kanyang pasya na sapat na ang pasadong marka?
- Kaalaman sa sitwasyon
 - Sapat na impormasyon
 - Gabay ng magulang
 - Lahat ng nabanggit
12. Matiyagang nakikinig at binabalangkas ni Pedro sa kanyang kuwaderno ang mga paliwanag ng kanyang mga guro sa bawat aralin araw-araw. Batid niya na hindi kaya ng kanyang mga magulang na bumili ng smartphone kaya siya'y nagpasyang gumawa ng sariling outline. Aling salik ng pagpapasya ang lalong nakatulong sa pagbuo ng ganoong pasya?
- Impormasyon tungkol sa kalagayan ng kanyang pamilya.
 - Sitwasyong kinakaharap ng kanyang pamilya.
 - Mga Gabay o pangaral ng mga magulang.
 - Lahat ng nabanggit

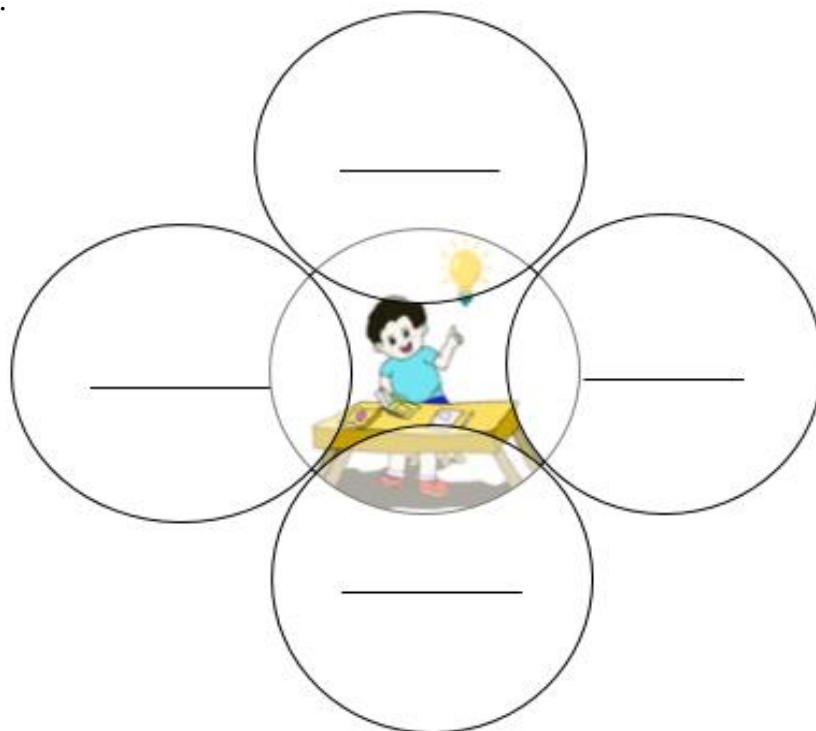
13. Araw-araw na nadaraan ni Maria at Pedro ang mga kalat sa daan papunta sa kanilang paaralan. Nagpasya silang bumubo ng Youth for Environment organization sa paaralan para magsagawa ng paglilinis. Aling salik ang nag-udyok sa kanila para makabuo ng ganoong pasya?
- a. Gabay ng mga guro c. Sitwasyong nakikita
b. Impormasyon nakakalap d. Pagkakataong tumulong
14. Ang apat na salik ng pagpapasya ay mahalaga sa pagbuo ng pansarili, pampamilya o panlipunang pagpapasya.
- a. Depende b. Tama c. Hindi naman d. siguro
15. Ang pagsaalang-alang ng mga salik ng pagpapasya ay mabisang paraan ng pag-iwas sa mga maling pasya.
- a. Depende b. Hindi naman c. Tama d. siguro

Karagdagang Gawain!

GAWAIN 12. Matalinong Pagpapasya

Panuto: Ang matalinong pagpapasya ay nahahalintulad sa gulong para sa maayos na pagsulong. Isulat sa mga patlang na napapaloob sa bilog ang mga salik na mahalagang isaalang-alang sa pagpapasya para maiwasan ang pagsisisi sa bandang huli.

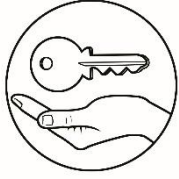

GAWAIN 13: Paghahanay ng Pasya

Panuto: Aling pasya ang bunga ng masusing paggamit ng mga salik ng pagpapasya? Ihanay ang mga pasya sa sa kasunod na kahon.

• Paggawa ng pagkasunud-sunod ng pang-araw araw na gawain. • Pagkakaroon ng prinsipyo o panuntunan sa buhay	• Paggawa ayon sa iniuutos lamang • Pagkilos ayon sa kagustuhan ng mga kaibigan • Pangangalaga sa kalusugan	• Kusang pagsali sa mga organisasyong may layuning mangalaga sa kalikasan. • Pagsunod sa mga batas kung may nakakakita

Tamang pasya	Pasyang nangangailangan ng Payo/Gabay

Susi ng kasagutan

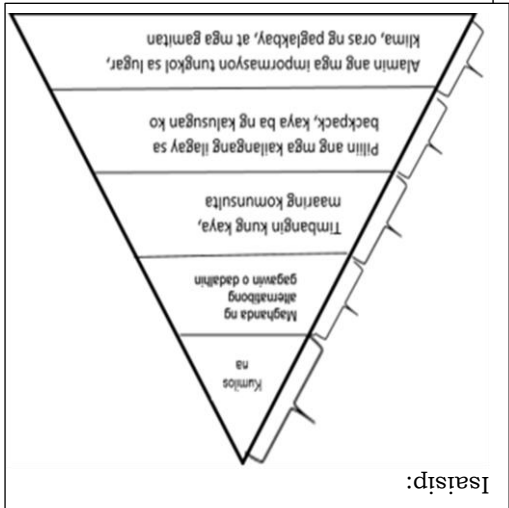
- Subukin:
1. d	6. d	11. d
2. d	7. d	12. c
3. c	8. b	13. c
4. b	9. a	14. c
5. b	10. c	15. d

- Baliklan:
- ✓ 1. Pagkakataon, lipunan
 - ✓ 2. Bunga, impormasyon
 - ✓ 3. Sitwasyon, batas
 - ✓ 4. Payo o gabay
 - ✓ 5. Pagsangguni, pagkakataon

Tuklasin:
Subukan mong magpasya (Maaring iba-iba ang sagot ng mga mag-aaral ayon sa kanilang pasya)

Pagmumuni-muni

- 1) Gabay
- 2) Malinaw (tiyak)
- 3) Tunguhin (hakbang o pasya)

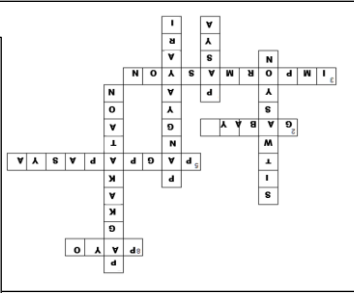

Surin:
 Mga kandila
 ✓ Impormasyon
 ✓ Sitwasyon
 ✓ Payo/gabay
 ✓ Pagkakataon
 Maaring may iba't-ibang dahilan sa pagpili ang mga mag-aaral)

Pagpatat-tapatin:

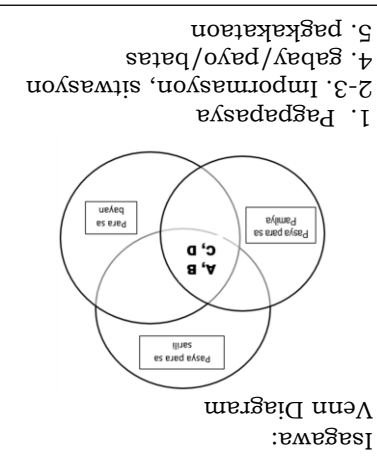
A	S	L	P	H	G	E	L	P	R	A	E	B	U	K
R	K	I	O	Z	H	A	K	U	G	A	Z	L		
U	P	O	U	L	T	Q	V	S	D	O	H	M	S	
T	S	B	Y	N	S	I	T	W	A	S	Y	A	M	P
L	A	O	K	V	A	R	K	C	A	L	X	F	T	
U	T	Q	L	C	I	W	Z	G	X	S	H	Z	A	I
K	P	A	G	K	A	K	A	T	O	N	L	X	V	
J	X	D	C	Y	W	Q	W	S	I	P	S	F		
W	L	M	X	N	I	L	G	E	N	E	R	J	Y	
O	R	I	O	T	S	C	S	O	Z	K	L	C	L	
X	J	L	G	I	P	F	E	V	W	N	V	W	P	X
L	B	M	P	W	L	X	F	J	D	Z	B	J	K	
C	R	A	J	I	A	J	F	J	D	Z	B	J	K	
V	H	F	L	T	V	W	Y	M	R	G	M	N	D	Z

5. D
4. B
3. A
2. F
1. C

- GAWAIN 1.2:**
A. 1. Tama	B. 1. B
2. Tama	2. A
3. Tama	3. D
4. Mali	4. C
5. Tama	5. E

- Isaisip: Pagmuni-muni
5. Paghanda ng mga alternatibong pasya
 6. Pagsagawa ng mga napiling kilos o pasya
 4. Pagmuni-muni
 1. Pag-saliksik ng mga kaalaman o nais dalhin
 2. Pagpili ng mga kakailanganin sa paglalakbay
 3. Pagtambang ng resulta o bunga ng pagpili

- Tayahin:**
1. b	6. d	11. b
2. c	7. d	12. b
3. b	8. d	13. c
4. c	9. b	14. b
5. a	10. a	15. c

Karagdagang gawain:
 Lahat ay tama maliban sa dalawang ito na nangangailangan ng payo. Ang paggawa ayon sa inuitos ay maaring dagagan ng pagtukusa kung ang magiting katapusan ng gawain ay para sa ikabubuti ng mas nakarami. Ang pagkilos ayon sa kagustuhan ng iba ay nangangailangan ng masusing pagtambang.

Sanggunian

James Reason (1990). Pagpapasya. © Lisensyang Creative Commons Attribution/Share-Alik https://tl.wikipedia.org/wiki/Pagpapasya#cite_ref-reason_1-0

Edukasyon sa Pagpapakatao 10, Modyul para sa mga mag-aaral; Modyul 3: Paghubog ng Konsensiya batay sa Likas na Batas Moral.

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Department of Education - Bureau of Learning Resources (DepEd-BLR)

Ground Floor, Bonifacio Bldg., DepEd Complex
Meralco Avenue, Pasig City, Philippines 1600

Telefax: (632) 8634-1072; 8634-1054; 8631-4985

Email Address: blr.lrqad@deped.gov.ph * blr.lrpd@deped.gov.ph